

Voorstel van antwoord.

Parlementaire verkiezingen grijpen plaats in Zimbabwe op 31 maart a.s. Ondanks ongelijk speelveld (politie hindert oppositiesamenkomsten op basis van repressieve wetgeving, onafhankelijke dagbladers is opgedoekt, inperking stedelijke kiesarrondissementen waar oppositie het sterkst staat en uitbreiding landelijke kiesarrondissementen onder controle van de Regeringspartij) heeft de oppositiepartij Movement for Democratic Change (MDC) toch deelname aan verkiezingen beslist. Zoniet werd de MDC sowieso uitgeschakeld. Deze partij beschikt thans over iets minder dan de helft van de verkozen zetels (President duidt zelf nog 30tal parlamentsleden aan).

EU waarnemers werden niet uitgenodigd, wel die van de Zuidelijk Afrikaanse Ontwikkelingsgemeenschap (SADC) die dan ook door de EU worden aangesproken over de naleving van hun eigen verkiezingsregels (SADC Guidelines). President Mbeki van Zuid Afrika heeft al verklaard dat alles in voege was voor het houden van vrije en eerlijke verkiezingen in Zimbabwe. Voor Zuidelijk Afrika blijft Zimbabwe symbool van Westerse bemoeienissen (wegens de onteigende blanke boeren). Ook nemen ze de EU de sancties tegen Zimbabwe (reisverbod en bevrozing tegoeden ministers) kwalijk.

Zoals voor Nederland, VK en Zweden wordt onze ambassade versterkt (1 man) tijdens de verkiezingen, om waarneming door resident-diplomaten mogelijk te maken.

Wat de rol van het "New Partnership voor Africa's Development" (kortweg NEPAD) betreft, zou ik er op willen wijzen dat de steun van de internationale gemeenschap aan dit programma verband houdt met een aantal factoren, waaronder:

- Ten eerste, het feit dat NEPAD in 2001 ontstaan is als een Afrikaans initiatief ter promotie van de eigen ontwikkeling op basis van een methodiek van regionale integratie. Dit aspect van "African ownership" vormt een voornaam pluspunt in vergelijking met andere bestaande ontwikkelingsverbanden. Omwille van die logica werd NEPAD in 2002 door de Afrikaanse Unie geadopteerd als eigen ontwikkelingsprogramma.
- Ten tweede, de erkenning door de Afrikaanse landen dat economische en sociale ontwikkeling evenals het bereiken van vrede en stabiliteit afhankelijk is van het vervullen van bepaalde minimumnormen inzake democratie, respect voor mensenrechten en behoorlijk bestuur. Hiertoe werd het "African Peer Review Mechanism" (APRM) opgericht waardoor Afrikaanse landen zich op vrijwillige basis onderwerpen aan een uitgebreid onderzoek en evaluatie door andere Afrikaanse landen volgens een vooropgestelde procedure. Momenteel zijn 23 landen tot het mechanisme togetreden terwijl voor andere de procedure tot toetreding lopende is. Zimbabwe behoort daar niet toe.

Omwille van deze positieve kenmerken kreeg NEPAD van bij de aanvang steun van de internationale gemeenschap. Concrete samenwerkingsverbanden en overlegstructuren werden opgericht met onder meer de G8 en niet-G8 Oeso-landen, de Verenigde Naties, de Europese Unie en de internationale financiële instellingen zoals de Wereldbank. Mag ik in deze overigens verwijzen naar het Belgische initiatief tijdens het EU-voorzitterschap in oktober 2001 waarbij aan de initiatiefnemers de mogelijkheid werd geboden om het NEPAD-project in Brussel aan de Europese Staats- en Regeringsleiders voor te stellen.

Zoals te verwachten, zijn niet alle regimes in Afrika even enthousiast over deze nieuwe aanpak, in het bijzonder wat het politieke luik betreft. Regimes met een kwalijke reputatie inzake respect voor democratie en mensenrechten en toepassing van het principe van behoorlijk bestuur, zoals in Zimbabwe, staan bijzonder weigerachtig ten aanzien van een externe politieke evaluatie, zelfs al gebeurt dit door andere Afrikaanse landen. Zimbabwe is dan ook niet toegetreden tot het evaluatiemechanisme. Dit neemt niet weg dat het mechanisme op termijn – indien het de verwachtingen inlost – dergelijke regimes, gezien het risico op verdere internationale marginalisering, onder toenemende druk zullen komen te staan tot het doorvoeren van politieke hervormingen.

Anderzijds is NEPAD geen wonderformule en blijft het programma niet gespaard van kritiek, onder meer wat betreft de concrete uitvoering van de veelheid aan plannen, de tekorten inzake capaciteit en het vrijwillige karakter van de politieke evaluatieoefening. Niettemin vormt het één van de elementen die een positieve bijdrage levert aan de ontwikkeling van Afrika, ook op politiek vlak.

De EU heeft daarnaast met de Akkoorden van Cotonou haar eigen institutioneel kader met de ACP-landen, waarin dezelfde principes inzake democratie en mensenrechten een centrale plaats bekleden onder meer betreffende de toekenning van ontwikkelingssteun. Het feit dat bepaalde regimes, zoals in Zimbabwe, hier ogenschijnlijk geen boodschap aan hebben, betekent niet dat het instrumentarium nutteloos zou zijn. De geleidelijke verruiming van democratische principes en respect voor mensenrechten op het Afrikaanse continent, weliswaar traag en met hoogten en laagten, doet me op dit ogenblik in het tegendeel geloven.

Franse vertaling :

Des élections législatives ont lieu le 31 mars prochain au Zimbabwe. Malgré les conditions inégales (la police empêche des réunions de l'opposition sur pied d'une législation répressive, la presse indépendante quotidienne est interdite, les arrondissements électoraux urbains où l'opposition est forte sont réduits et les arrondissements électoraux ruraux sous contrôle du parti gouvernemental sont élargis) le parti d'opposition Movement for Democratic Change (MDC) a néanmoins décidé de participer aux élections. A défaut le MDC serait quand même éliminé. Ce parti dispose actuellement d'un peu moins de la moitié des sièges électifs (le Président nommant lui-même quelques 30 parlementaires).

Des observateurs de l'UE n'ont pas été invités, mais bien ceux de la Communauté de Développement des Etats de l'Afrique australe (SADC) qui sont dès lors approchés par l'UE quant au respect de leurs propres règles électorales (SADC Guidelines). Le